

Nr 88.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående garnisonssjukhusets i Sollefteå framtida ställning; given Stockholms slott den 25 februari 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Allan Vougt.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för inrikesdepartementet anmäler chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vougt, fråga om garnisonssjukhusets i Sollefteå framtida ställning och anför därvid följande.

Garnisonssjukhuset i Sollefteå, vilket är uppfört i anslutning till Väster-
norrlands regementes kasernetablissemang, är avsett för medicinska fall.
Antalet sängar vid sjukhuset uppgår till 90. Sjukhuset är i första hand avsett
för personal tillhörande försvaret. Mellan kronan och Väster-
norrlands läns landsting har emellertid slutits ett den 31 mars och den 30 april 1944 dagteck-
nat avtal, enligt vilket, så långt utrymmet med hänsyn till arméns behov det
medgiver, även civila sjuka, som tillhöra landstingsområdet, skola mottagas
på sjukhuset för vård samt för poliklinisk undersökning och behandling. Det
sålunda träffade samarbetsavtalet gäller för en tid av 10 år, räknat från den
1 juli 1943. Därest avtalet icke från någondera partens sida uppsäges före den
1 juli 1952, skall avtalet fortfarande att gälla tills vidare med en ömsesidig upp-
sägningstid av 1 år.

I en till försvarets sjukvårdsförvaltning ställd, den 12 december 1944 dag-
tecknad skrivelse anhöll *Västernorrlands läns landstings förvaltningsutskott*, att
sjukvårdsförvaltningen måtte, på sätt som kunde finnas lämpligt, i samarbete
med landstinget företaga en förutsättningslös och allsidig utredning beträf-
fande den gemensamma civila och militära sjukvårdens organisation inom
Sollefteå. Förvaltningsutskottet erinrade om de olägenheter i organisatoriskt
m. fl. hänseenden, som äro förenade med det förhållandevis långa avståndet
mellan de båda samarbetande sjukvårdsinrättningarna i staden, länslasarettet
och garnisonssjukhuset. Enligt utskottets mening borde utredningen syfta till
en sjukvårdsorganisation, som bättre än den nuvarande tillgodoser kravet på
en tidsenlig men ändock driftsekoniskt billig sjukvård. Vidare borde över-
vägas möjligheterna att antingen sammanföra sjukvården i byggnader å nu-
varande lasaretsområdet eller i byggnader å det område, som disponeras av
garnisonssjukhuset.

Skrivelsen överlämnades till ledamoten av riksdagens andra kammare
J. E. G. Fast, vilken enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 maj 1944 till-
kallats för att inom försvarsdepartementet biträda med utredning rörande
vissa sjukhusfrågor vid arméns truppförband.

Med skrivelse den 9 januari 1946 överlämnade *utredningsmannen* en prome-
moria, i vilken beträffande garnisonssjukhuset i Sollefteå anfördes i huvud-
sak följande.

Västernorrlands regemente i Sollefteå tillhörde de förband, vilkas sjukhus-
frågor i främsta rummet vore i behov av översyn. Sålunda hade utrednings-
mannen efter tidigare verkställd utredning i skrivelse till Kungl. Maj:t den 14
december 1943 funnit, att vid detta regemente föreläge ett mycket framträ-
dande behov av om- och tillbyggnad av truppförbandssjukhuset. Emellertid
hade utredningsmannen uttalat, att frågan om dylika åtgärders vidtagande
måste ses i samband med gestaltningen av det intilliggande garnisonssjuk-
husets framtid. Denna kunde nämligen bli beroende av resultatet av övervä-
ganden inom Väster-
norrlands läns landsting angående sjukvårdens ordnande
i detta län och det fortsatta samarbetet mellan landstinget och kronan på
detta område.

Vid sammanträde mellan utredningsmannen och representanter för Väster-
norrlands läns landstings förvaltningsutskott m. fl. hade från förvaltningsut-

skottets sida erinrats om vad utskottet uttalat i sin förenämnda skrivelse den 12 december 1944. Vidare hade vid tillfället framhållits, att frågan om bibehållande av garnisonssjukhuset i Sollefteå såsom ett samarbetssjukhus vore beroende av bland annat resultatet av en av landstinget igångsatt generalinventering av sjukhusfrågorna inom landstingsområdet. Ännu vore icke några planer färdiga men redan nu kunde den förklaringen avgivas, att landstinget vore villigt att tillhandahålla all A-sjukvård för garnisonen i Sollefteå. Landstinget kunde i viss mån sägas ha bundit sig för en sådan anordning, enligt vilken A-sjukvården i staden sammanfördes till byggnader å det nuvarande lasarettområdet. Sålunda hade stora kostnader nedlagts på förbättring av lasarettets köksavdelning och röntgenanläggning m. m. Landstinget hade vidare låtit uppföra ett epidemisjukhus invid lasarettet. Det vore bland annat med hänsyn till ovissheten om när erforderliga byggnader kunde bli uppförda svårt att säga, när en övergång till den nya organisationen skulle kunna ske. Därest från kronans sida ansåges önskvärt, att gällande samarbetsavtal upphörde före avtalstidens utgång den 30 juni 1953, hade landstinget i och för sig intet emot att så skedde.

Utredningsmannen ansåge för egen del, att behovet av vårdplatser på A-sjukhus för garnisonen i Sollefteå kunde beräknas till cirka 25 platser. Med hänsyn till detta förhållandevis ringa behov kunde det ur militär synpunkt icke anses vara av större intresse att bibehålla garnisonssjukhuset såsom A-sjukhus. Det syntes i stället lämpligt, att A-sjukvården i sin helhet ombesörjdes av landstinget. Nuvarande samarbetsavtal borde därför bringas till upphörande vid den tidpunkt, då lasarettets tillbyggnadsfråga kunde vara löst, samt avtal träffas mellan kronan och landstinget rörande vård av militära patienter på lasarettet i Sollefteå. Garnisonssjukhusets byggnad syntes efter vissa omändringar väl kunna utnyttjas såsom truppförbandssjukhus samt för expeditiönsändamål m. m. för Västernorrlands regemente.

Med anledning av vad utredningsmannen sålunda anfört utsträckte Kungl. Maj:t genom beslut den 29 mars 1946 det utredningsmannen lämnade uppdraget till att omfatta jämväl uppdrag att, i samråd med sjukvårdsförvaltningen, upptaga förhandlingar med Västernorrlands läns landsting om beredande av sjukhusvård (A-sjukvård) för den garnisonen i Sollefteå tillhörande militära personal, som genom kronans försorg borde erhålla sådan vård, ävensom avgiva förslag till ändring av garnisonssjukhuset i Sollefteå till truppförbandssjukhus för Västernorrlands regemente m. m.

I skrivelse den 12 februari 1949 har *utredningsmannen* anmält, att de av Kungl. Maj:t påbjudna förhandlingarna numera ägt rum med representanter för Västernorrlands läns landstings förvaltningsutskott. Resultatet av överläggningarna innefattas i ett i samråd med sjukvårdsförvaltningen upprättat och under förutsättning av Kungl. Maj:ts och landstingets godkännande före den 1 juli 1948 träffat avtal, dagtecknat den 14 februari och den 28 mars 1947. Landstinget, som den 4 september 1947 godkänt avtalet, har sedermera förklarat sig icke ha något att erinra mot att tidsfristen för Kungl. Maj:ts godkännande utsträckes till den 1 juli 1949. Avtalet — med den ändring som föranledes av berörda utsträckning av tidsfristen för Kungl. Maj:ts godkännande — torde såsom bilaga få fogas till statsrådsprotokollet i ärendet.

Avtalet innebär i huvudsak följande.

1944 års samarbetsavtal mellan kronan och landstinget skall upphöra att gälla, då en planerad medicinsk avdelning vid lasarettet i Sollefteå tagits i bruk. Sådan avdelning beräknas ha kommit till stånd senast den 1 juli 1953, från och med vilken dag samarbetsavtalet utan uppsägning upphör att gälla. Därest medicinsk avdelning vid lasarettet togs i bruk tidigare dag, skall samarbetsavtalet upphöra att gälla från och med denna dag, dock icke tidigare än sex månader efter det landstinget härom gjort anmälan till sjukvårdsförvaltningen (§ 1).

Det nya avtalet skall gälla under en tid av tio år från och med dagen efter den, då 1944 års avtal enligt vad nyss sagts upphört att gälla. Avtals-tiden förlänges varje gång med fem år, om icke uppsägning skett senast ett år före avtalstidens utgång (§ 4).

Lasarettet i Sollefteå skall enligt avtalet, efter remiss från vederbörande militärläkare, mottaga och vårda värnpliktiga och vid försvarsväsendet fast anställt manskap, som äga rätt till sjukhusvård helt på kronans bekostnad — militärpatienter — under förutsättning att vederbörande icke lämpligen kan undersökas och behandlas vid eget förband och ej heller bör hänvisas till vård å epidemisjukhus, sinnessjukhus eller annat specialsjukhus (§ 2).

Landstinget skall för vård och underhåll av militärpatienter äga uppbära dels en efter vissa grunder beräknad ersättning per vårddag, motsvarande vårddagskostnaden vid lasarettet under nästföregående år, dels ock för varje vårddag ett belopp av 3 kronor såsom ersättning för landstingets engångskostnader för byggnader och inventarier. Ersättning utgår icke då på grund av särskilt stadgande i lag eller eljest skyldighet föreligger för landstinget att kostnadsfritt lämna vård och underhåll (§ 3).

Utredningsmannen har beträffande avtalets innehåll framhållit, att lasarettsvård för officerare, underofficerare, civilmilitär personal, vid försvarsväsendet kollektivavtalsanställda m. fl. regelmässigt syntes vara säkerställd genom föreskrifterna i sjukhuslagen den 20 december 1940 (nr 1044). Att ersättningen per vårddag bestämts till belopp, motsvarande vårddagskostnaden vid lasarettet under nästföregående år, hade föranletts av, bland annat, praktiska skäl. Tilläggsersättningen av 3 kronor per vårddag överensstämde med vad i detta hänseende stadgats i avtal den 15 maj 1945 mellan kronan samt Stockholms läns landstings förvaltningsutskott rörande samarbete för garnisonssjukhusets i Stockholm drift. Bestämmelsen att ersättning icke skulle utgå då på grund av särskilt stadgande i lag eller eljest skyldighet föreläge för Västernorrlands läns landsting att kostnadsfritt lämna vård och underhåll hade intagits i nu föreliggande avtal för undvikande av eventuell oklarhet i framtiden beträffande avtalets innebörd. Utredningsmannen hade härvid närmast åsyftat sådana fall, som avsåges i 20 § tredje stycket sjukhuslagen.

Utredningsmannen har uttalat att ett överflyttande av A-sjukvården för militärpatienter i Sollefteå till lasarettet i staden enligt utredningsmannens mening vore en ur kronans synpunkt lämplig och fördelaktig anordning.

Utredningsmannens förslag i vad avser ombyggnad av garnisonssjukhuset — vilket förslag åskådliggöres av i ärendet ingivna ritningar och beskrivningar — innebär att huvuddelen av sjukhusbyggnaden ombygges till truppförbands-sjukhus för Västernorrlands regemente. Våningen 2 trappor upp, vilken icke erfordras för truppförbandssjukvården, anses kunna användas för att tillgodose andra lokalbehov vid regementet, såsom av expeditionslokaler och furirbostäder. Ombyggnadsförslaget innebär i korthet följande.

I garnisonssjukhusets källarvåning inredas arkiv, omklädningsrum för personal, rum för patienternas kläder, skyddsrum samt förrådslokaler för sjukvårdsmateriel m. m. Lokalerna i sjukhusets bottenvåning omändras till mot-tagningsavdelning samt till bostadsrum för 2 sjuksköterskor och 1 värnpliktig läkare. I våningen 1 trappa upp i sjukhuset inredas 1 vårdavdelning med 30 vårdplatser och 1 isoleringsavdelning med 7 vårdplatser. Vid behov kan dessutom utrymme beredas för 5 reservplatser. Sjukhusets nuvarande entré och trappuppgång jämte hiss reserveras huvudsakligen för lokalerna i 3:dje våningen. Truppförbandssjukhuset jämte däri inrymda bostäder för sjukhusets personal erhålla egna ingångar genom nya, på vardera gaveln av byggnaden anordnade entréer.

Kostnaderna för de föreslagna ombyggnadsarbetena — vilka icke innefatta någon omändring av våningen 2 trappor upp i sjukhuset — ha beräknats till 340 000 kronor enligt prisläget den 1 januari 1949. De förhållandevis höga kostnaderna förklaras av att den sanitära och elektriska utrustningen i byggnaden befinner sig i ett så nedslitet och omodernt skick, att ett utbyte därav under alla omständigheter anses nödvändigt.

Utredningsmannen har framhållit, att den personalstyrka, som för sluten sjukvård skulle ha tillgång till truppförbandssjukhuset, uppginge till cirka 1 100 man. Det genomsnittliga behovet av vårdplatser å truppförbandssjukhuset uppskattades till omkring 40. Det antal vårdplatser — sammanlagt 42 — varöver sjukhuset enligt utredningsmannens förslag skulle komma att förfoga, borde sålunda vara tillfyllest.

Vidare har av utredningsmannen framhållits, att vid genomförande av förevarande förslag vissa andra byggnader inom regementsområdet — en sjukbarack och två andra byggnader — kunna disponeras av regementet för andra ändamål än de, för vilka byggnaderna för närvarande användes.

Utredningsmannen har slutligen, i samråd med *försvarets sjukvårdsförvaltning* och *fortifikationsförvaltningen*, hemställt, att ifrågavarande den 14 februari och den 28 mars 1947 mellan utredningsmannen å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar, å ena, samt Västernorrlands läns landstings förvaltningsutskott, å andra sidan, träffade avtal angående vård av vissa patienter å garnisonssjukhuset och lasarettet i Sollefteå måtte godkännas, ävensom att medel måtte anvisas till bestridande av kostnaderna för omändringar av garnisonssjukhuset till truppförbandssjukhus för Västernorrlands regemente i enlighet med utredningsmannens förslag.

Departementschefen. Arméns garnisonssjukhus ha i första hand till ändamål att mottaga och vårda försvarsväsendet tillhörande personal, som är i be-

hov av sjukhusvård och som icke lämpligen kan vårdas vid eget truppförband och ej heller skall hänvisas till vård å epidemisjukhus, sinnessjukhus eller annat specialsjukhus. Enligt därom träffade samarbetsavtal mellan kronan och vederbörande landsting skola sjukhusen vidare till vård ävensom för poliklinisk undersökning och behandling mottaga civila sjuka — även kvinnor och barn — som tillhöra respektive landstingsområden. Ett dylikt samarbetsavtal har — såsom framgår av den lämnade redogörelsen — träffats mellan kronan och Västernorrlands läns landsting.

Utredningsmannens nu framlagda förslag innebär, att garnisonssjukhuset i Sollefteå skall nedläggas — och samarbetsavtalet upphöra att gälla — så snart landstinget kan taga i bruk en planerad medicinsk avdelning vid läns-lasarettet i Sollefteå, vilket beräknas komma att ske senast den 1 juli 1953. Sedan samarbetsavtalet upphört att gälla, skulle det av utredningsmannen och landstinget preliminärt ingångna avtalet träda i tillämpning. Enligt detta avtal skall sådan militär personal, som enligt den lämnade redogörelsen betecknats såsom militärpatienter, mot viss ersättning från kronans sida mottagas för vård å lasarettet i Sollefteå.

Förslaget ansluter sig till de riktlinjer för garnisonssjukvårdens framtida organisation, som på senare år varit vägledande för statsmakternas beslut. Enligt dessa riktlinjer undersökas successivt möjligheterna att avveckla de mindre garnisonssjukhusen och låta den A-sjukvård, som ankommer på dessa sjukhus, mot ersättning övertagas av respektive landsting. En första etapp i denna plan är under genomförande. Enligt beslut av 1947 års riksdag skall nämligen garnisonssjukhuset i Linköping från och med den 1 juli 1949 övertagas av Östergötlands läns landsting.

Utredningsmannens förslag torde bereda möjlighet till en sjukvårdsorganisation, som bättre än den nuvarande tillgodoser behovet av en tidsenlig och driftsekonomiskt billig sjukvård, och kan därför av mig tillstyrkas. Mot det framlagda avtalsförslaget har jag icke funnit anledning till erinran. Av riksdagen torde böra utverkas bemyndigande för Kungl. Maj:t att godkänna ett avtal i denna fråga i huvudsaklig överensstämmelse med avtalsförslaget.

Sedan garnisonssjukhuset nedlagts, kan den nuvarande sjukhusbyggnaden användas för andra ändamål. Då Västernorrlands regemente saknar ändamåls-enliga lokaler för truppförbandssjukvård, har utredningsmannen föreslagit, att huvuddelen av sjukhusbyggnaden ombygges till truppförbandssjukhus för regementet. Återstoden skulle användas för expeditiönsändamål m. m. Den sålunda föreslagna användningen av den nuvarande sjukhusbyggnaden synes lämplig. Jag får erinra om att det andra till Sollefteå förlagda truppförbandet, Norrlands trängkår, nyligen utrustats med ett modernt sjukhus.

Då några ombyggnadsarbeten icke kunna komma till utförande före utgången av budgetåret 1949/50, är det icke erforderligt att nu taga slutlig ställning till ombyggnadsförslaget. Det bör ankomma på fortifikationsförvaltningen att i samråd med sjukvårdsförvaltningen framlägga förslag i detta hänseende, då så prövas erforderligt.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att — på i huvudsak de villkor, som angivits i ett mellan riksdagsmannen J. E. G. Fast i egen-
skap av utredningsman å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar, å
ena, samt Västernorrlands läns landstings förvaltningsutskott,
å andra sidan, träffat, den 14 februari och den 28 mars 1947 dag-
tecknat preliminärt avtal i ämnet — godkänna avtal med lands-
tinget rörande vård av vissa patienter å garnisonssjukhuset och
länslasarettet i Sollefteå.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter
biträdda hemställa förordnar Hans Maj:t Konungen, att
till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse
bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ake Lundberg.

Avtal.

Mellan undertecknade utredningsman å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar, å ena, samt Västernorrlands läns landstings förvaltningsutskott, å andra sidan, har följande avtal träffats i fråga om vård av vissa patienter å garnisonssjukhuset och lasarettet i Sollefteå.

§ 1.

Det mellan försvarets civil- och sjukvårdsförvaltningar, arméns fortifikationsförvaltning och arméförvaltningens intendenturavdelning å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar, å ena, samt Västernorrlands läns landsting, å andra sidan, den 31 mars—den 30 april 1944 slutna kontraktet om vård ävensom poliklinisk undersökning och behandling å garnisonssjukhuset i Sollefteå av landstingsområdet tillhörande civila sjuka, vilka lida av sådana sjukdomar, som gemenligen gå under namn av invärtes sjukdomar och som enligt lagen den 20 december 1940 (nr 1044) om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus berättigar till vård å lasarett, skall upphöra att gälla, då planerad medicinsk avdelning blivit tagen i bruk vid lasarettet i Sollefteå. Sådan avdelning beräknas hava kommit till stånd senast den 1 juli 1953, från och med vilken dag nämnda kontrakt — även utan att vad däri stadgats beträffande uppsägning iakttages — icke längre skall vara gällande. Därest medicinsk avdelning vid lasarettet skulle tagas i bruk från och med tidigare dag, skall nämnda kontrakt upphöra att gälla från och med sist berörda dag, dock icke tidigare än sex månader efter det att landstinget härom gjort anmälan till försvarets sjukvårdsförvaltning.

§ 2.

Lasarettet mottager och vårdar värnpliktiga och vid försvarsväsendet fast anställt manskap, som äga rätt till sjukhusvård helt på kronans bekostnad och som icke lämpligen kunna undersökas och behandlas vid eget förband eller böra hänvisas till vård å epidemisjukhus, sinnessjukhus eller annat specialsjukhus och som därför av militär tjänsteläkare eller av annan för dess sjukvård anställd läkare remitteras till lasarettet. Ifrågavarande personal benämnes här nedan militärpatienter.

§ 3.

För vård och underhåll av militärpatienter äger landstinget uppbära ersättning per vårddag motsvarande vårddagkostnaden vid lasarettet under nästföregående år.

Vårddagkostnaden beräknas efter de grunder, som angivas i medicinalstyrelsens formulär för årsberättelser, bilagan B, uppgift angående inkomster och utgifter. I vårdkostnadsunderlaget skall icke ingå kostnad för ny-, om- och tillbyggnad.

Utöver det dagkostnadsbelopp, som kronan sålunda har att erlægga, skall kronan dessutom för varje vårddag utgiva ett belopp av 3 kronor, motsvarande den beräknade räntan å landstingets engångskostnader för byggnader och inventarier.

Ersättning enligt denna paragraf skall icke utgå, där på grund av särskilt stadgande i lag eller eljest skyldighet föreligger för landstinget att kostnadsfritt lämna vård och underhåll.

§ 4.

Detta avtal skall gälla under en tid av tio år från och med dagen efter den, då det i § 1 nämnda kontraktet upphört att gälla. För beräkning av denna tid skall avtalet förses med anteckning om vilken dag detta skett. Uppsägning av avtalet skall ske senast ett år före avtalstidens utgång; i annat fall förlänges avtalet varje gång att gälla för en ytterligare tid av fem år.

§ 5.

Detta avtal skall för att bliva gällande godkännas av såväl Kungl. Maj:t som Västernorrlands läns landsting. Har sådant godkännande icke skett före den 1 juli 1949, är avtalet icke längre bindande för någondera parten.

Stockholm den 14 februari 1947.

Härnösand den 28 mars 1947.

För Kungl. Maj:t och kronan:

För Västernorrlands läns landstings
förvaltningsutskott:

Erik Fast.

Fab. Strandlund.

/ Åke Sundstén.